

KARSTULAN KÄRJENLAMMEN LUONTOSELVITYS

2019

Ympäristöpalvelut
Latvasilmu osk
Kestävän kehityksen tuottajat

Sisältö

1	Tehtävän sisältö ja selvitysalue.....	2
2	Selvitysalueen kuvaus ja menetelmät	2
2.1	Huomioidut suojelullisesti merkittävät arvot.....	2
2.2.1	Luonnonsuojelulain suojellut luontotyypit	2
2.2.2	Uhanalaiset luontotyypit.....	2
2.2.3	Metsälain erityiset elinympäristöt	3
2.2.4	Vesilain suojeltavat luontotyypit.....	3
2.2.5	Uhanalaisten lajien esiintymät.....	3
3	Tulokset.....	3
4	Johtopäätökset ja suositukset.....	4
5	Valokuvia selvitysalueelta	5
6	Viitteet	6

Tilaaaja:

Karstulan kunta/Mari Voimäki, tekninen johtaja

Selvityksen laatija:

Marjo Pihlaja, Latvasilmu osk, Ympäristöpalvelut

marjo.pihlaja@latvasilmu.fi

044 704 6213

ymparisto.latvasilmu.fi

Y-tunnus: 2772722-6

Raportin päiväys:

10.11.2019

Raportin valokuvien © Marjo Pihlaja, kansikuvassa valkoviklon poikanen

Pohjakarttojen ja ilmakuviin © MML 2019

1 Tehtävän sisältö ja selvitysalue

Karstulaan laaditaan rantaosayleiskaavaa ja Kärjenlammen osalta ELY-keskus edellytti luontoselvityksen täydentämistä. Kyseinen lampi on jäänyt pois aiemmasta luontoselvityksestä kenties sen takia, että se on osin Karstulan ja osin Saarijärven puolella. Lammen rantaan on tulossa rakennusoikeutta.

Kuva 1. Kärjenlammen luoteispuolisko sijoittuu Karstulan kuntaan. Rakennuspaikkaa on suunniteltu lammen ja tien väliselle osuudelle.

2 Menetelmät

Selvityksen tarpeellisuus havaittiin kesäkuussa 2019 ja maastotyöt toteutettiin välittömästi 11.-12.6.2019 iltayön ja aamun tunteina. Selvitysajankohta soveltuu vielä useimmille lajeille, mutta viitasammakoiden osalta ajankohta oli myöhäinen ja sammakoiden havaitseminen oli jo hyvin satunnaista.

Maastossa selvitettiin kohteen luontotyyppit, niiden tila ja luonnontilaisuus, puuston ikä ja rakenne ja sopivuus erityisesti suojeltaville lajeille, kuten liito-oravalle, sekä muut mahdolliset seikat, jotka voivat vaikuttaa kaavoitukseen.

2.1 Huomioidut suojelullisesti merkittävät arvot

Suojelullisesti merkittävät selvitetty arvot on jaoteltu seuraavissa kappaleissa esiteltyihin viiteen ryhmään.

2.2.1 Luonnonsuojelulain suojellut luontotyyppit

Luonnonsuojelulain luontotyyppisuojaus koskee sellaisia laissa lueteltuihin luontotyyppisiin (LSL 29 §) kuuluvia alueita, jotka ovat luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia.

2.2.2 Uhanalaiset luontotyyppit

Luontotyyppien uhanalaisuusluokitus perustuu vuonna 2018 tehtyyn arviointiin (Kontula & Raunio 2018). Selvitysalue kuuluu alueellisessa jaottelussa Etelä-Suomeen.

2.2.3 Metsälain erityiset elinympäristöt

Metsälain (Metsäl 10 §) monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät elinympäristöt ovat luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia kohteita, jotka erottuvat ympäröivästä metsäluonnosta selvästi.

2.2.4 Vesilain suojeltavat luontotyypit

Vesilain mukaisten kohteiden (Vesilaki 11 §) muuttaminen tai heikentäminen vaatii vesilain mukaisen lupamenettelyn.

2.2.5 Uhanalaisten lajien esiintymät

Lajien uhanalaisuusluokitus perustuu 2019 julkaistuun arviointiin (Hyvärinen et al. 2019).

3 Tulokset

3.1 Kasvillisuus ja luontotyypit

Lampea ympäröivä metsä on luonteeltaan nuorta ja varttuvaa mäntyvaltaista talousmetsää ja metsätyyppi pääosin kuivahkoa kangasta. Rannan tuntumassa on myös tuoretta kangasta ja kapealti isovarpurämettä. Lammen luoteispäädyssä ja pohjoisreunalla rannassa on lyhytkorsinevaa ja saranevaa, jotka vaihtuvat metsän suuntaan isovarpurämeeiksi. Rämme luoteispuolella on ojitettu, mutta rantavyöhykkeessä se on vain vähän muuttunut luonnontilasta.

Isovarpurämeen kasvillisuutta olivat mm. suopursu, hilla, mustikka, vaivaiskoivu, karpalo, vaivero, tupasvilla ja juolukka. Lyhytkorsinevalla, joka oli rannan avosuolla vallitseva luontotyyppi, kasvillisuutta olivat karpalo, rahkasammalet, suokukka, sarat (mm. jouhisara), tupasvilla ja leväkkö. Suursarojen vallitsemaan saranevaa oli vain hyvin pienialaisesti.

Luontotyyppien uhanalaisuusluokituksen mukaan itse lampi on luontotyyppiä metsälampi, joka on koko maassa silmälläpidettävä ja Etelä-Suomessa vaarantunut. Luontotyyppiä uhkaavat mm. rantarakentaminen sekä ympäröivien metsä- ja suoalueiden ojitukset. Kärjenlammen luonnontilaan ovat vaikuttaneet jossain määrin läheiset suo-ojitukset ja hakkuut. Suotyypeistä minerotrofinen lyhytkorsineva on samoin koko maassa silmälläpidettävä ja Etelä-Suomessa vaarantunut. Pienialaisena rantasuona kohde ei ole kovin edustava.

Kuva 2. Ilmakuva lammen Karstulan puoleisista rannoista.

3.2 Linnusto

Vesi- ja rantalinnustosta selvitysalueella havaittiin valkoviklo (poikaset pohjoisosan rantasuolla) ja telkkä (poikue). Metsälajistoa edustivat käki, laulurastas, peippo, tilhi, vihervarpunen, hernekerttu, räkättirastas, pajulintu ja hömötiainen. Avomaalajeista havaittiin taivaanvuohi ja pensastasku (viereisellä hakkuulla).

Edellä mainituista lajeista hömötiainen luokitellaan erittäin uhanalaiseksi. Lajin uhanalistumiseen vaikuttaa erityisesti tehometsätalouden aiheuttama vanhojen metsien ja lahopuun väheneminen. Taivaanvuohi on silmälläpidettävä. Lajin elinympäristönä ovat erityisesti suot.

3.3 Luontodirektiivin liitteen IV a-lajit

Luontodirektiivin liitteen IV a lajeista (lisääntymis- ja levähdysalueiden hävittäminen ja heikentäminen on kielletty), joihin kaavalla voi olla vaikutusta, selvitysalueen arvioitiin soveltuvan vain viitasammakolle. Suuret nisäkkäät, kuten saukko, voivat liikkua alueella, mutta kaavalla ei ole niihin erityisiä vaikutuksia. Liito-oravalle ei ollut alueella soveliaista elinympäristöä. Samoin Liitteen IV a sudenkorentolajeille lammella ei ollut sopivaa kasvillisuusvyöhykettä (lajit viihtyvät rehevämmissä paikoilla). Viitasammakolle soveltuvaa aluetta oli luoteispäädyn ja pohjoisreunan rantanevalla. Lajia ei havaittu, vaikka sitä havainnointiin sekä iltayön että aamuyön aikana. Selvitysajankohta oli myöhäinen lajin osalta, sillä niiden pääsoidinaika on toukokuussa jäidenlähdon jälkeen. Satunnaisesti niitä voi kuulla vielä myöhään kesäkuussakin.

4 Johtopäätökset ja suositukset

Lammen tärkeimmät luontoarvot ovat itse lampi rakentamattomine rantoineen sekä luoteispäätyn ja pohjoisreunalle sijoittuva rantasuo. Lammen luonnontilaisuuteen ovat kuitenkin vaikuttaneet ympäröivien alueiden ojitukset ja hakkuut. Luoteispäädyn ja pohjoisreunan avosuo soveltuu viitasammakon elinympäristöksi. Lajia ei havaittu, mutta selvitysajankohta oli myöhäinen. Rakentamista ja ranta-alueen muuttamista ei suositella lammen luoteispäätyn ja pohjoisreunalle.

5 Valokuvia selvitysalueelta

Kuva 3. Luoteisosan rantaa etualalla ja pohjois-koillispuolen metsää taka-alalla.

Kuva 4. Lyhytkorsinevaa rantasuolla ja vesirajassa kapealti suursaroja.

Kuva 5. Luoteispäädyssä oli muita osia enemmän suursarojen vallitsemaa saranevaa.

6 Viitteet

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 388 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Luonnonsuojelulaki (1096/1996) ja -asetus (160/1997).

Neuvoston direktiivi luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta (NDir 92/43/ETY).

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Ympäristö.fi 2017: Lajitietokortit ja luontodirektiivin liitteen IV a lajit: ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Lajit/Luonto_ja_lintudirektiivien_lajit.